

УРДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОГО ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИХ НАРОДНИХ ОБОЗІВ В З'ЮНЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, INC.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXII. Jersey City, N. J., Monday, September 22, 1924. VOL. XXXII. No. 221. Jersey City, N. J., Monday, September 22, 1924. THREE CENTS

Демократичний кандидат Дейвис зачне небаром агітацію у східних стеяхтах.

ШИКАГО, Іл., 19. вересня. — Демократичний кандидат на президента Злучених Держав Джан-В. Дейвис вернеться небаром до Нью Йорку, де укладе виборчу агітацію у східних стеяхтах.

Дейвис заявив, що він восторі буде промовляти в Нью Йорку, Бостоні, Мессі, і в Південній, Ровд Айланді. Загалом він побуде на Сході два до три тижні і обіде атлантийські стеяхти, а відтак поїде до Делаверу і Мерленді і відтак до Огайо, Індіани, Вест Верджинії, Кентакі, Мізури, а може й до Кензас, Оклахоми і Місисипі.

Дейвис заявив часинисні звітання, що він зовсім вдоволений зі своєї поїздки по Заході. Також вдоволений він, казав, і з ситуації на Сході, яка по звітам його головної квартири представляється дуже корисною.

Загалом, кажуть аліери Демократичного Національного Комітету, виглядає демократичної партії при снх виборах шораз то поправляються, коли одночасно надлі республіканської партії шораз більше падуть.

ГОВЕРНОР СМІТ ПРИЙМАЄ ЗНОВА НОМІНАЦІЮ. НЬО ЙОРК, Н. Й., 19. вересня. — Демократичні провідники рішили знову поставити Алфреда Е. Сміта кандидатом на губернатора стеяхту Нью Йорк і Сміт заявив, що приймає номінацію.

В четвер, 25-ого с. м., відбудеться в Сиракузі, Н. Й., демократична стеяхтова конвенція, яка імене Сміта однодушно кандидатом на губернатора.

Сміт ухилився від поновного кандидатства, бо не хотів служити яко губернор вже третій раз, одначе вінні дався наклонити до кандидатства для добра демократичної партії.

Знавши ситуації в виборському стеяхті заповненого, що кандидатство Сміта заповнить ньюйоркський стеяхт також і для президентського кандидата Дейвиса, що може рішити усе, вбір в його користь.

ДЖ. П. ТОМОЛТИ НА ОВІДІ. НЬО ЙОРК, Н. Й., 19. вересня. — Бувший секретар покойного президента Вилсона Джозеф П. Томолти шодня заходять до тушевої демократичної головної квартири в готелі Белман і подає свої вказівки щодо ведення виборчої кампанії. Його вказівки цілні тим, що він має багато досвіду і знає відносини в усіх стеяхтах.

АНГЛІЙСЬКИЙ ПРЕСТОЛОНАСІДНИК ВИЗДИТЬ ДО КАНАДИ. НЬО ЙОРК, Н. Й., 19. вересня. — Валійський князь поїдає в сю нещазо Злучених Держав.

Він виїде до Монтреалю, в Канаді.

КУЛІДЖ ВИКЛИКАВ СВОГО ОМІНІСТРА З АГІТАЦІЇ. ВАШІНГТОН, Д. К., 19. вересня. — Міністер воєнової флоты Кертіс Д. Вилбер вернувся нині сюди доспіншим поїздом з Каліфорнії.

Він там був на агітації за Куліджа, котрий його нагдо завазав, щоб вернувся до Вашингтону.

З того приводу повстанн рішй балачки про причину відклинку. Одні казали, що його промови не помагали Куліджови, а другі казали, що він неуполітчно зачпав Японію і Кулідж відклинав його з агітації, щоб не наривав його клопотів.

Вилбер не хоче подати причини нагдо відклинку, а Кулідж каже, що відклинк не має політичного підкладу.

КУЛІДЖ ВИКЛИКАВ СВОГО МІНІСТРА З АГІТАЦІЇ. ВАШІНГТОН, Д. К., 19. вересня. — По відклинку з виборчої агітації міністра воєнової флоты Вилбера Кулідж несподіє других міністрів на агітацію за своєю кандидатурою.

Яко найбільшій снай до агітації він вибрав керівного секретаря Гюсі і міністра торгової Гувера.

СВІЯ ЗА СВОІМ. ВАШІНГТОН, Д. К., 19. вересня. — Голова Республіканського Демократичного Комітету Вільям Н. Батлер вилдав заяву, в якій каже, що республіканці при снх виборах певно досягнуть перемоги. Він каже, що Кулідж не має чого боятися, бо його вбір заповнений. Демократи, каже він, не здійснять своїх надій своєю року.

ОЛІВ. ВАШІНГТОН, Д. К., 19. вересня. — Республіканці докоряють демократам, що вони надумують в агітації оповідає в республіканській адміністрації за нафтою. Вони казали, що публічні вказівки до того слухати. Одначе демократи відповідають, що оако не покинуть аж до 4-ого падельста і пізніше та дозодать, що се докучливо республіканцям, особливо вашінгтонським, а не публіці.

ДОС АГІТУЄ. ВАШІНГТОН, Д. К., 19. вересня. — Заступник кандидата Куліджа Чарз Дж. Дос тепер в Камп Девоті, де промовляє за Куліджем і накликає на свідання прогресисти Ла Фолетта.

СІМТ УПАВ В ТРОХ СТЕЯХТАХ. ВАШІНГТОН, Д. К., 19. вересня. — З трьох місцевості в стеяхті Вайомінгу, Монтани і Айдахо сповідають, що таку упав Сміт.

УКРАЇНСЬКИЙ ТЕАТР ПІД ПОЛЬСЬКИМ ОБУХОМ.

Крем'яцький староста на Волинні дуже дбає про безпечество сільських господарств і в цілїм повіті заборонив ставити українські вистави, бо нігде не має огньотривалих помешкань. З таким розпорядженням боритися не легко і старости трудно закидати улі волю. Але ото заїхав до Крем'яцької директор Сталінік зі своєю трупою. Доавів на вистави має аж з воевистав. А перед кожною виставою на дві до три години перед виставою являється поліційна заборона. І кожний раз треба ходити і вистави до воевистав, а про третю виставу мусяти таки телеграфувати до воевистав. Тут вже ясно, що не ходити про помешкання. А про те, що панові старості не подобається успіх українського театру серед свого рідного громадянства.

РЕКОРД БЕЗМОТОРНОГО ЛІТАКА.

Париський летун Туріе установив новий рекорд безмоторного авіатики, перебуваючи в повітрі години і чотирі мін. без перерви. Досюточасний рекорд усталений в Німеччині, висновів 8 год. 41 мін.

50-ЛІТКЕ ПЕРПИСНОГО ЛИСТКА.

Дня 31. серпня іт. р. проминуло 50 літ від появи першого перписного листка, який появився вперше в Рудельсфургу 1874 р.

СВОІ ПІРШЕ. ВОРОГІВ.

Ві двох літ в селі Річчанах пов. Городок Явля. Річчане вщпнно кружок аматорський і в тім часі дав цілий ряд вистав між котрими дано тридцять вистав, як: «Мати і Найминок», «Савтане на Гончариці». Та шож: Члени кружка накладають багато праці при виставі, однак в тім селі є багато так технічних селян, котрі старяться будьто скрити, будь приладно перешикодити в виставах. Ці котри громада може покваліти темними духами, як наша, нехай послужить оксел примір: — Дня 22. червня мав кружок дати виставу «Назар Стодоля». Перед сямію виставою кілька авантюристок заплітних справили бучу перед Ілько Демус уживачкою своєї поваги (бо се син дайного вїйта) назвав в присутності сотні людей, кожду виставу розпустіть гутешній могодди, на що йому мала частина зібраних при такнула і через таке поведення батькик представлення не відбулося.

«Одлак кружок не зразився яким воевиставним темним одиноким, промислом, дайним сільською невідать виставу «Назар Стодоля» в дня 27. липня. Свідки і «На сімжати», котрі вилки надзвичайно, бо трапили прибужили багато праці і з чуттям відіграли свої роки. В часі вистави можна бачити тільки молодіж (тверезу) в батьки Ілько мого то того дня декотрі з них журяться, що заряд кружка зробив із зібраними грошми, а другі сумать собі мавки, в якій би то слівці належати дододать, шоб кружок має менчий дохід. Кружок заляканий своєю праці, постарався до тепер о ділу снени і гадюробу і продукую на будуче на виставу.

ПОЛЬЩА НАЗНАЧЕ ГЕНЕРАЛІВ ВОЕВОДАМИ НА УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЛЯХ.

До справи номінації двох польських генералів, Янушайтиса й Ольшевського, воеводами польським і воїнським пише газета «Кур'єр польський», що торія буде поділена на дві стріци східна прикордонна територія: північну і південну. Генерали воеводи поділять цімі стріцями. Іх номінації будуть то спонукати «необхідністю тісно співпраці цивільної і військостової влади». Досвід і військостовий авторитет воїних воеводів запевняють гармонію і послідовне переведення їх розпоряджень, які разом з утвореною корпусу війкостової прикордонної сторожі підчищеного міністерству внутрішніх справ мають запевнити поворот і втримання ладу при кордонах «східних хрестів».

ЯК ВИГЛЯДУЮТЬ ЛЮДИ НА МАРСІ.

Одлак париський вчений, директор природописного музею член академії Елмоуд Перріє описує в своїй книжці: «Життя на планетях, вигляд мешканців Марса, який він скомстрував собі на основі наукових даних. Отже, «марсіанне», є руські стрункі. Очі в них сині, великі і близькі акомодативні від наших. Ніс в них дуже великий, череп і грудна клітка дуже обемністі. Натомість кінчини дуже тонкі. Не мають вони того, що звється в нас «станом», який розділює груди від черева, через що загальна їх «фігура» дуже відмінна від нашої. Марсіанне вірять в який мітничий початок світа, але вони є переконані, що людина ніколи не діяде до того, шоб розгадати весь зміст буття. Під тим оглядом говорять Перріє; вони є розумніші від нас.

САВІНКОВА УВІЛНЄНО.

З Москви доносять, що центральний виконоий комітет члєковити звільнив Савінкова.

МОНАРХІСТИ НА МАДЯРЩИНІ.

Мадярьський духовник в Америці Марчішко, веде агітацію в цілі посадження на мадярьському троні графа Сесені одруженого з дочкою міліонера Вандербилта.

ШУКАЮТЬ ЗА ЗБРОЮ.

Нагадали собі лани на Волинні, що колись тут була війна і люди мусяти бачити зброю. Не дивиниці, що польські шарварські газети так дуже налякались і заробили отто недавно, крику про якусь повстання. Все це минулося, але поліції не заспокоїло. Дня 21. червня р. почала поліція пошукувати зброю і в Клевані. Перевіряючи до горн ногами цімі господарство Івана Гросіана. Окрима Дроздівський, Микити Дибачука, Маркевича і інших. А почала свою працю рівночасно на кількох вулицях і на кожній було двоє поліційців та ще й до помічч взяли собі місцевих Поляків. Найшли піл фунт огнестрільного пороху, пару зіпсованих патронів і часосні «Соборна Україна», що виходив у 1922 р. в Відні. Обійшлося без Арестів, бо того на кого мали охоту, на той час як раз не було дома.

ПОГАНСЬКІ ПЛЕМЕНА В РОСІІ.

В глибини північної Росії відкрито недавно дике поганське племя Черемісіє, яке поклоняється «Великому Юови» в якого честь відбуваються доричні свята під назвою «Агасарі». Свою богами приносять жертви в людях а головою дітях. Велику роль у віруванні Черемісіє грають лісові духи звані Овдени.

300 НОВИХ ЧАСОСІВ В БЕРЛІНІ.

В звязку з усталенням валюты в Німеччині почав в Берліні виходити 300 нових часосів.

ЧИ ВИ Є ПЕРЕДПЛАТНИКОМ „СВОБОДИ“

КОЛИ ЩЕ СЕІ ЧАСОСИСИ НЕ ПЕРЕДПЛАЧУЄТЕ, ТО ЗАЧНІТЬ ПЕРЕДПЛАЧУВАТИ П СЕЯЧАС.

„СВОБОДА“ є найбільшою зі всіх українських часосів і в своїй історії крою.

„СВОБОДА“ виходить кожного дня з п'ятиго неділі і свят. „СВОБОДА“ подає цілїм новим американським і краєві. „СВОБОДА“ також подає найдокументальніші відомості з теперішніх подій в старіх крою.

ПЕРЕДПЛАТА ВИНОСИТЬ: В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ НА ЦІЛІЙ РІК \$ 7.00 НА ПІВ РОКУ \$ 3.75 НА ТРИ МІСЯЦІ \$ 2.00

В ДЖЕРСІ СІТІ, КАНАДІ ЗА ГРАНИЦЕЮ: НА РІК \$16.00 НА ПІВ РОКУ \$ 8.50 НА ТРИ МІСЯЦІ \$ 2.75

Звертається увагу, що на кредит нікому не виснається часосів.

„СВОБОДА“, 83 Grand Street, JERSEY CITY, N. J.

ДРУКАРНЯ У НАРОДНОГО СОЮЗА „СВОБОДА“

випикує старанно, дельно і на час всімі друкарськими роботами як СТАТУІ, ПРОГРАМИ І ТИПЕРІ НА КОНЦЕРТИ, ПРЕСТАВЛЕННЯ, ІЛЮСТРИ І ВАЛІ, ЯК ТАКОЖ НОВЕРТИ І ЛІСТОВІ ПАПІРИ ДЛЯ БРАТСТІВ, ТОВАРИСТІВ І СЕСТРИЦТІВ. Присьтеся аді писати У. Л. СМІТІ, укладати зі всімама відомостями до своїх адресатів друкарні в Нью-Йорку.

Збір Ліги Народів приготує плян на „міжнародню розоружну конференцію“.

ЖЕНЕВА, Швайцарія, 19. вересня. — „Розоружна комісія“ Ліги Народів працює далі над викінченням проти-воєноного плану, який пропозавиє чесько-словацький міністер закордонних справ др. Едвард Бенеш. Тепер саме оброблює справу „мирових судів“ і забезпечення „ненарушності“ держав.

Коли плян буде зовсім викінчений і готовий, перейде а комісії на повне засідання Збору Ліги Народів, а по прийнятті Лігою піяде до поодиноких держав для затвердження.

Коли вже значна часть держав плян прийме, тоді Ліга Народів скличе „міжнародню розоружну конференцію“, яка шовно остаточно вирішить справу „поставлення війни поза законом“ і всевітнього мира.

Члени Ліги казали, що плян Бенеша се велика історична подія, яка принесе зміну в міжнародній політиці.

„ВСЕСВІТНІЙ РОЗОРУЖНА КОНФЕРЕНЦІЯ“ НАЗНАЧЕНА НА 15-ОГО ЧЕРВНЯ, 1925 РОКУ.

ЖЕНЕВА, 19. вересня. — „Розоружна комісія“ Ліги Народів назначила речення скликання „всесвітньої розоружної конференції“ на 15-ого червня, 1925-ого року.

Також постановлено, що виступить як 15 держав потвердять плян Бенеша, аби скликали со міжнародню конференцію.

ЗБІР ЛІГИ НАРОДІВ ЩЕ РАДИТИ-МЕ ТРИ ТИЖНІ. ЖЕНЕВА, 19. вересня. — В круглі Ліги Народів заявляють, що теперішній Збір Ліги Народів пригнтяється до першого тижня жовтня.

З уваги на те комісії спішається, шоби вполю покинути свої праці, та либонь не поспіють, якщо не працювати-муть також і воцями.

ПЕРШІ НАСЛІДКИ ПЛАНУ БЕНЕША. ЖЕНЕВА, 19. вересня. — Члени „розоружної комісії“ Ліги Народів так уже переоріанували, що деякі з них позважи розоріанувати.

Заслужило вже двоє Французів Бріан і Буружак, Англієць лорд Паріур і делегат Куби др. Косме де ла Торренте.

СПРАВА ОХОРОНИ ДІТЯЙ В ЛІГІ НАРОДІВ. ЖЕНЕВА, 19. вересня. — Комісії Збору Ліги Народів підняв заход, шоби Ліга займалася опікою дітям.

Вони виготовили проект, по якому має бути основана одна комісія з двома відділами, яка має займатися охороною жінци і дітям.

До участі в комісії дітям члени Ліги хотять запросити представника Міжнародної Федерації Охорони Дітям.

СКЛИКАННЯ АНГЛІЙСЬКОГО ПАРЛЯМЕНТУ. ЛОНДОН, 19. вересня. — Англійський парламент скликає на слідууючу сесію, яка почнеться 28-ого с. м.

ЗАГНАВСЯ З АВТОМОБІЛЕМ. ЛОНДОН, 19. вересня. — Британський премієр Мекданелд так загнався з подарованим автомобілем, що годі йому тепер з біди вилізти.

Тепер усі англійські політики гадувають собі з Мекданелдового автомобіля, а консерватисти хотять використати автомобіль, шоб його повалити. Вони хотять сю справу відвинути в парламент.

Не виключено, що Мекданелд мусяти-ме уступити ізза автомобіля.

ВОЗДУШНА АТЛЯНТІЙСЬКА ПОЧТА. ЛОНДОН, 19. вересня. — Англіяці пняють воздушну атлантийську пошту.

До служби вийти би воздухоплавів, які перевозити би пошту з Англії до Канади і з Канади до Англії. Одні лет понад море має тривати 60 годин.

БОЛЬШЕВИКИ ЗАСУДЖУЮТЬ КУБАНСЬКИХ КОЗАКІВ НА СМЕРТЬ. МОСКВА, 19. вересня. — Тутешній большевський „найвищий апеляційний суд“ відкликну просьбу 26 бушних офіцерів у царській армії з Кубані, котрих засуджено за контр-революцію на смерть.

Тепер засуджені хотять се апелювати до „федерального центрального виконоуючого комітету совєтєв“, який є найвищою установою, що може помилувати засудженців.

ЦАР КИРЛИО. ЛОНДОН, 19. вересня. — Тутешній дієвний Дейл Мейл одержав депешу з Берліна, яка повідомляє, що великий князь Кирило Романів стрічний брат царя Микола ІІ, вилде прокламцію, в якій себе проголосиє „царем всіх Росієв“.

Проклямція буде поміщена в російській газеті в Білгороді, столиці Сербії.

Кирило має тепер 48 літ. В прокламції проголосиє він свого 7-мітного сина Володиміра російським престолонаслідником.

МАЛЯРІЯ В СЕРБІІ. БІЛГОРОД, столиця Сербії, 19. вересня. — Ізза великих багатин, які потворяють у Сербії, цілїх тьх сербів містє дєтє малярів, тоу стріччюють коїрї з кількі багатин зрушенев.

ХОДИ ДІТЬ ДО ПАЛЕСТИНИ. ЄРУСАЛІМ, столиця Палестини, 19. вересня. — Діти в Єрусалімі в Палестині 2000 дітей, які вилдеють до Єрусаліму.

„СВОБОДА“ (LIBERTY)

FOUNDED 1893

Published every except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1914, under the Act of March 3, 1879.

Special rate for mailing of special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 21, 1918.

Table with subscription rates: SUBSCRIPTION RATES, PEREPLATA, Foreign and Jersey City Rates.

За грошима редакція не відповідає. 3 Кавказі відомість висвітляти гроші лише на 7. 50. Foreign Money Order. Адреса: „СВОБОДА“, 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

УКРАЇНА ПІСЛЯ ВІЙНИ.

(Продовження)

III. Причини неудачі.

Приходжу до другої частини моєї розвідки — до розслідування причин як викликали нашу нещастя. Боюся при цьому одного: багаті можуть думати, що тут розходиться про особисту крику, о зясування ролі поодиноких, діяльних в цей мент нашої історії осіб, щодо іменно цим нашим народним діячам приписати всю вину нашої неудачі.

Хто так думавби читачі моєї розвідки, дуже помилявся. Роль одиниці в історії дуже підрядна. А хоч не стою на цьому становищі — рівнож не оправданому — що історія людськості іде по таким же неумовно діалогічним шляхом законам як розвиток природи, то однак розслідування історичного життя організовані людськості є спільність треба прийняти не „деї“ дільне одиниць, але звичайно і таких моментів, які створюють якусь конкретну людськості суспільною групою — це саме географічного положення даної групи та її вихилової історичного положення.

Цим я не хочу сказати, що в історичній судбі народів ні при чому. Навпаки — це шаста народів, як що вони в даній історичній мент мають та видивають на своє чоло людей, що спосібні обняти та зрозуміти всі тоді ділячі сили та мають енергію свої наміри перенести в діло. Вони можуть стати суспільній групі — скажімо, беручи теперішній устрій суспільних організацій, — своїй нації зразкувати свій цивільний національний ідеал — або його хвилює загирити, якщо це в даний мент, „видиваючи“ на чоло нації, яка була до зрозуміння хвилі або переведення навіть влучно поняття діла не спосібна.

І народи, так як одиниці, мають власне в цьому розуміючи річ шаста, або так названі „фатум“, за яке відповідають деколи й стоїтати...

В усюкому разі роля героїні одиниці в даній історичній мент займає в розслідуванні причини цих чи других подій для історика тільки шастю другої, але значині. Важливіше для об'єктивного досліджувача історичних подій є пізнання та розслідування масових явищ та складних умов серед яких ці події збувалися. Тільки після такого розслідування може прийти на чергу для об'єктивного дослідника питання, чи мала нація в даний мент відповідні діячі на чолі — питання, на яке треба окремі відповіди.

Колі річ іде про причини неудачі з окрема — завдання, яке ми собі поклали в цій розвідці — то роля дослідника являється сама із себе. Це роля мислителя-деягиста, який мусить собі покласти за одинокі завдання пізнати „справді“ діячий стан річ та сказати правду. Інакше його всі роботи показуватимуться шиблена та нецільовою.

Єдинокі хотіли б сказати

ді, вони все приписують комуністам. Поляки сподіються, що світ дає комуністам прочитати Москву, себто, що є Росія в своїм імперіалістичній інтересі відкидає підданців Польщі до бунту. Чому вона в той спосіб відкидає країнина, що під Польщею всі народи являються і будувати сподіватися, якщо не заграничні вороги Польщі.

Україні суб'єктивно нічого не випало...

Все помісне сказане не відноситься до Галичини, в якій остаточної судби в її змаганні до власної державності зразу несли, а відтак прямо неприхильні міжнародні обставини відіграли значну роль. Тому так справа припинилася не більше спокликована, бо так мусить брати під розсвід — коли говориться про причини неудачі — не тільки моменти внутрішнього, але й міжнародного нещастя зовнішнього характеру. Та про це все буде говорено на своєму місці.

Після цих вступних увар приходжу до самої річ — до причин наших неудах. Якяж будуть ці причини?

Ціх причин дається ствердити чотири: 1) Малочисельність в цей час української національній осплодімої інтелігенції 2) Всеросійська ідеологія цієї інтелігенції 3) Ажі державна адміністрація 4) та вікні 4) Брак національної армії. З наведених причин дві перші є основні, дві другі вислідні, бо і брак національної армії і ажі державного апарату мала в цьому своє головне жерело, що національно свідоїмої інтелігенції було за мало, та що ця інтелігенція мала соціальні, політичні та культурні погляди, які в характерно збірним терміном всеросійської ідеології.

Про кожну з наведених причин скажемо окремо.

а) Малочисельність української інтелігенції. Великий світовий переворот наступив для України за вчасно. До будівництва держави неконечісто відповідний засіб інтелігентних сил, які могли самі поставити державний апарат в Україні удержати, а таких сил на той час в революційний час було рішучо за мало.

Перш за все про городах та містечках які в державному житті відіграють рішучою роллю. Українці інтелігентів — а розумію тут інтелігентів — почислити можна було на пальцях тоді, а цих культурних осплодідах репрезентативів або Росії, або так звані „Мала Росія“ нешто тоже „русские“ українського походження.

Решта української о українське думаної інтелігенції була розсипана по селах, заєблях, як учители по народних школах та при кооперативах — та що значить оть інтелігенція, та що на всеросійських з'їздах представляється числом доводі показав, для безраїж майже просторія України?

Як з конечності в таких випадках буває головну масу української інтелігенції в цей переравний мент творила і творили мислі молоді, ученики середніх, та вищих шкіл, а це тільки не корисно впливало на діл подій на Україні.

Брак політичного досвіду та й знання річ, які і що зробити, були сліди на кождому кроці державного життя — і перно-не можна навіть класти цій молодій вину, бо це річ природна, що знання державних справ таї поодинокі галузі адміністрації набувають тільки після досвід практики, а не з книжок.

Тут скажемо ж то — а на шаста ворода маса! Прециньке вона є осплодімою „своєнародного життя“! На жалі наша продна маса було зовсім не підготовлена до цього, щоб бути вже тепер підлявоїм власної національної держави. Щоб бути такою підлявоїм держави — конструктивної силою, на це треба хоч в значній частині мент національної свідомості, а це не було.

РІКА БУГ І УКРАЇНСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Галицькі-Українці ведуть вже 25 літ безупинну і завзяту боротьбу за український університет в Львові.

Прявительство небжид Австрії вже було готове сповити волю українського народу і задовольнити його культурну вимогу, але Польки до цього не допустили.

Іменем Польки заявив був посол Старшинський в львівськості своїм, що Польки не згодяться на основані українськості університету в ГАЛИЧИНІ НА ЗАХІД ВІД РІКИ БУГА, бо свою територію вважають польськостю. З уваги на те він закликає за український університет в Коломиї, а другі Польки радять теж основати український університет в Тернополі.

Сми вони хотіли сказати, що ЗАХІДНА ЧАСТЬ СХІДНОЇ ГАЛИЧИНИ — це польський край, який призначають для не існуючої ще тоді Польції, а тільки МАЛА СХІДНА ЧАСТЬ СХІДНОЇ ГАЛИЧИНИ — це не польський край, якого готові були тоді зрестися.

Тепер завдяки хвилюванню шастю в нещастю Польки захопили цілу Східну Галичину, але все ще думаючи про будучий обрахунок, гадають, що цілої не удержат при Польції і плянують, щоб віддати ЛИШЕ ПІ СХІДНУ ЧАСТИНУ.

Тому теж годяться на український університет НА ПІ СХІДНІЙ ЧАСТИНЦІ СХІДНОЇ ГАЛИЧИНИ.

Польки хотіли-б загарабити більшу част Східної Галичини, себто на захід від ріки Буга по Сокаль, Буск і Красне; а далі менше-більше на захід від ріки Гніної Липи (над якою лежить Рогатин), аж до Галича на Дністрі; відтак на південь від Дністра західну територію від ріки Бистриці біля Станиславова, Деятиня і Яблонівці аж до Карпат.

Таким робом Польки загарабили більшу част Східної Галичини, з двома міліонами українського населення, із Львовом і Перемислем на північ від Дністра, а на південь від Дністра з покладами надр в Дрогобичі і Бориславі і з покладами соли в Долині і Калуші. Такої границі вони хотіли теж підчас українсько-польської війни в 1918 і 1919 роц.

Такоїсамої границі Польки домагались підчас берестейського миру в 1918 році, коли центральні держави признали бунт України Холмщини.

З того всього ясно виходить, що Польки хочуть „на менше“ отих українських земель:

- 1. Холмщини з Підляшем (себто і на північ від Галичини хотять, щоб ріка Буг була границею). 2. Більше част Східної Галичини по Буг, Гніну Липу і далі менше-більше рівнобіжно аж до Карпат, — разом з Лемківщиною.

Се значить, „а в крайньому випадку“ (по їхньому) Польки готові уступитися з частини заграничних українських земель, а хотіли б задержати част Східної Галичини з Лемківщиною, і Холмщиною з Підляшем, з українським населенням в числі до 3,500,000 душ.

Оттимо Польки готові пристати на український університет в Коломиї, Тернополі і в Станиславові чи Галичі, аж на їх думку „молить“ лежати-б на „польській“ границі, але не на їх Львові.

Дялять український університет на захід від Буга — це польський ПОЛІТИЧНИЙ план, а основаніе його буда-б теж польським політичним успіхом.

Про його культурну вартість для України не хочемо говорити, бо не віримо, аби ПОЛЬСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ З УКРАЇНСЬКОЮ ВИКЛАДОВОЮ МОВОЮ мав яку діячну культурну вартість для України.

І тому з політичного погляду Українцям не вліяло відступити від Львова, а про розвиток української культури України мусять самі подбати, а не сподіватися якоїсьде помочи в сьому напрямі від вікового ворога і заборці.

ношено до „Бісурмен“! Але і ось така сурогат національної свідомості у нас не вспівитворитися. З окрема не вспівитворитися в відношенні до Москви. А на це зложилися ще особливі причини.

В першу чергу вліяла розсипаність українського елементу, а відтак безсумнівна мятіжність його та пасивність нашої народної маси. Розсипаність на безраїж майже просторах Східної України мала за наслідок нашу селянську масу тільки в ряди — годи натрапляла в Москаля чиновникова або великого земельного посідача — цих двох головних репрезентативів напівволого моськості елементу, який приносив непоритно серед великого українського моря. Тому цей рідко виджений Москаль чинив не міг впливати на масову психіку українського елементу у відношенні до себе та Москальщини взагалі, тим менше викликали до себе та далекої Москви ненависть, як зазвичайні крає. Москаль в очак України — а маємо тут на думці не своєму народному масу — не більш шувалия ніж ненависть велика фігура. Може теж і з цього самого приводу так мало задержало в пам'яті народний історичний спомини, в який вгорювався про оружж рідич козаків України з Москвою, дух історичних традицій, які в такою важною плодю в боротьбі кождої нації за свою самостійність. Щодо другої причини, а саме загальної розсипаності селянства, то

ПЕР СТРАЙКОМ У КІАЛІНСЬКОМУ ПРОМИСЛІ

Вілієм Батлер, голова виборчої кампанії Куанджа, подав був недавно до газет заяву, що американським робітникам поводитися шораз гірше. В „деянь прі“ самий президент Куандж не мав що другості сказати американським робітникам, як заперити їх до їх ім ведатися шораз гірше, бо їх зарбік поправляється краще, як росте доріжечка.

Одна річ друга зявляючи не говорила про поважний застій у клянінці та бавоніиний промисл. Не казалося нічого про те, що стоять парадні машини, що не ходять чевенія й шинки, що ткачі полотно й бавонні ходять вулицями, що їх жінки й діти не мають уже кредиту по шторах. Говорилося, що все добре, шобим образом добродушні заманити робітників голосувати за теперішній уряд, а не говорилося правди, щоби правдою не відстрашати.

Та правда має то до себе, що вона й непрошена виходить на верха як осьло на воли. Ще не прогномілила слава Куанджа, але він асакою чорнилою на заявах Батлера, а тут телеграфі з новогайльських клянінці середік затрутовали, що підприємство Менвіла-Дженнес в стеїт Рода Айланд вже обирає робітнику заплату 8,000 своїх робітників на 10 процентів. Шла вистка на другий день за Месечується в Нью Гемшера, що наймають коло 14,000 робітників, заявляю, що вони обирають заплату на цілх 15 процентів. Ці фабрики дають тепер роботи всего на 3 дні на тижде, але навіть зі сього мізерного зарбіку вони хочуть платити одну шесту частину.

Клянінці робітників кінї себе зарядили наради над пляном оборони. Говорять про поширені організації, говорять і про страйк. І одні й другі немичує оруда в боротьбі. Страйк немийкий без обхалення значної більшості робітників клянінці промислу. Се все зробилося мусить, коли боротьба, певно довга й дорога, має скінчитися робітничою поборою. Однак, піддержуючи, що шоб так назвати, економічну боротьбу, клянінці робітники не можуть забувати й за другу боротьбу, певно менше виставну, менше коштовну й багату коршуву, але не менше важку. Не можуть вони забувати й на наближаючи вибори президента Злучених Держав. Мусять вони тоді своїми голосами сказати про партію, підпираних їх босами, про-партію, що за робітників тільки й дбають, що раз на чотири роки змуокується на робітників тільки й дбають, що раз на чотири роки змуокується на вихвалення великої сили робітників, на покладженні їх по голови за їх велику доброту та на заповненні, що з ними все благополучно.

ЛВІВСЬКИЙ ЗАМАХ

Дня 5. вересня принесли телеграфі вистку зі Львова, що там кінчено з нагоди відїзду президента Польщі Войцеховського бомба. Телеграма подавала, що бомба була навіть лише середчим газом, та що її певно кинули політичні противники президента, себто вихлопачи.

На другий день описія донесли телеграми, що за участю у замаху арештовано одинокі жидівського студента, котрий одинокі відіграєвся всякою участю в замаху.

І знову прийшли телеграми, що українська військово-революційна організація заявила публічно, що се її члени виконали замах на президента Войцеховського, що замах мав на шлі заперестувати проти прилучення Галичини до Польщі, що замах не вдался та що арештований студент не має нічого спільного зі замахом.

Польський уряд не давав видно віри цієї заяві, шерпу, але звчора прийшла вже телеграма, що переведення на борж-польським судом судібно виказало, що підкинена під польського президента бомба була не смердючка, а справдішня бомба, яка не вибухла лише через якусь хвилю в її зберіженні. Подая далі телеграма, що суд переконався, що він не має проти арештованого жидівського студента ніякого доказу кінї, бо се мач втеча на вид уважної бомби не може бути ніяким доказом його вини.

В сей спосіб польський суд межі стрічними признає, що він пошівся в хибі, бо ведучи своє слідство, зробив алі фатальні помилки: інтерв'єр, припустив, що бомба була лише газова бомба; по друге, зловив Бугу духа винного студента, який втік на вид бомби, як зрештою втікали польські українки й публіци; на третій, який, що через своє поставленіє судства та вказав на вліво підозрівати на вид наругу й час справдішним спрашканням замаху затерти слід за собою.

Мудрий не шасті польський суд тепер збирється ятати скандала для сього судівництва. Він пускав на волю несправедливо обжалованого студента, а на місце обжалованія вхилокляв за смердюку бомбу пускати ще одну хвилю, являючи перед світом, що тут певно виступила в справу якусь українську комуністичну партію, що виступила на українську дійсно-революційну організацію про якусь част української комуністичної партії навіть мови бути не може. Зрештою, такої партії зовсім нема, бо українські комуністи на Великій Україні приписані більшовиками до російської, а українські комуністи з Галичини до спільної польсько-української комуністичної групи. Як я вже сказав, так і тепер польський уряд старіє тукувати навітряно. Як завжди члени обжаловували український уряд, так і тепер польський уряд старіє тукувати навітряно.

